Оқу мақсаты: Саяси картаның қалыптасу кезеңдері

Жетістік крийтерийі:

- Әр түрлі кезең карталарын салыстырып, ерекшелігін анықтайды.

- Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістерді анықтайды

200stran.ru

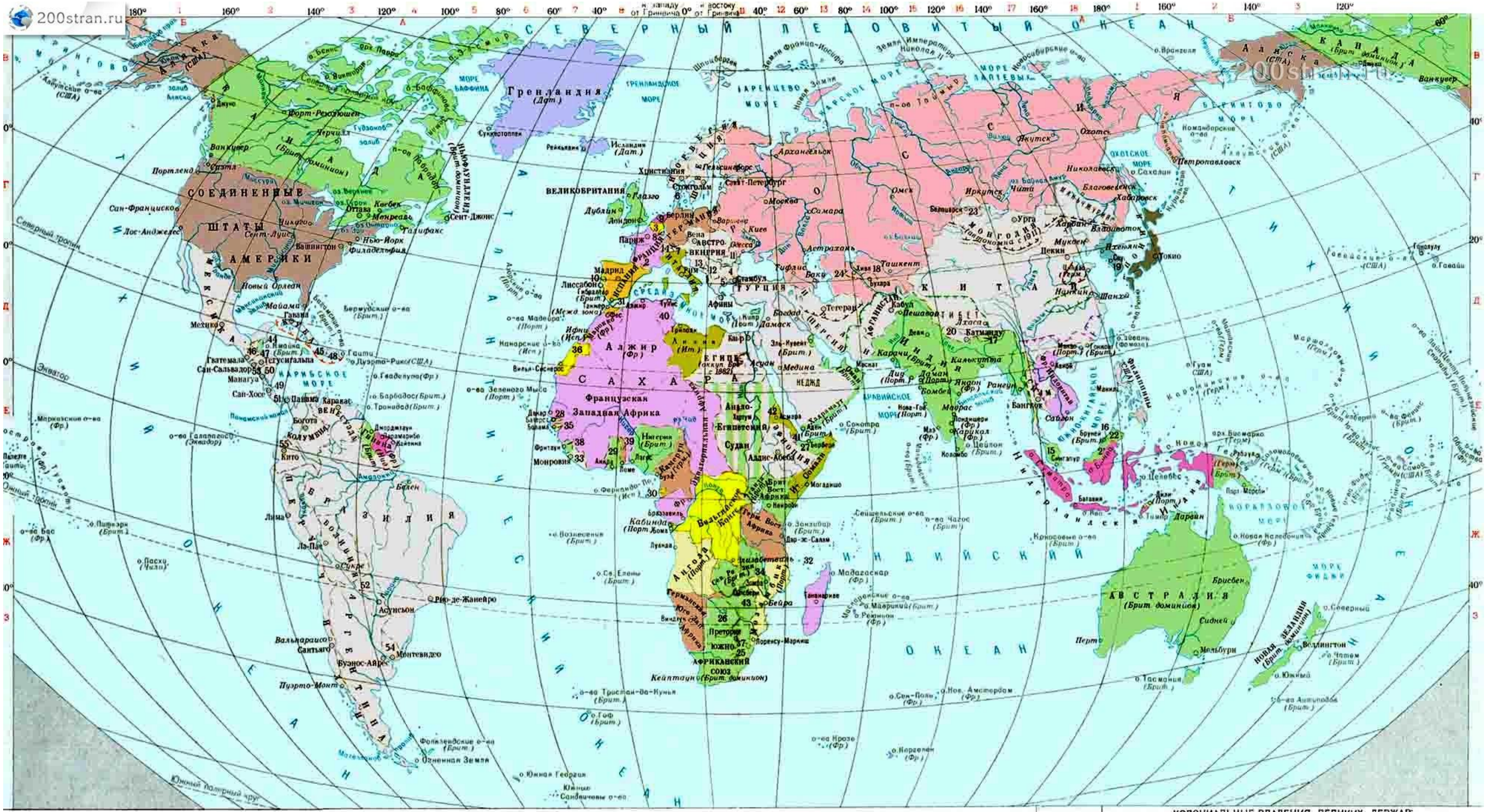

На карте обозначены цифрами:

Европа
1 Албания
2 Андорра
3 Бельгия
4 Болгария
5 Греция
6 Дания
7 Лихтенштейн
8 Люксембург
9 Нидерланды
10 Португалия
11 Румыния
12 Сербия
13 Черногория
14 Швейцария

Азия
15 Британская Малайя
16 Бруней (Брит.)
17 Бутан (Брит.)
18 Бухарский Эмират (протекторат России)
19 Корея
20 Непал
21 Саравак (Брит.)
22 Северное Борнео (Брит.)
23 Урянхайский край (протекторат России с 1914)
24 Хивинское ханство (протекторат России)

Африка
25 Басутоленд (Брит.)
26 Бечуаналенд (Брит.)
27 Британское Сомали
28 Гамбия (Брит.)
29 Золотой Берег (Брит.)
30 Испанская Гвинея (Рио-Муни)
31 Испанское Марокко
32 Коморские о-ва (Фр.)
33 Либерия
34 Ньясаленд (Брит.)
35 Португальская Гвинея
36 Рио-де-Оро (Исп.)
37 Свазиленд (Брит.)
38 Сьерра-Леоне (Брит.)
39 Того (Герм.)
40 Тунис (Фр.)
41 Французское Сомали
42 Эритрея (Ит.)
43 Южная Родезия (Брит.)

Америка
44 Британский Гондурас
45 Гаити
46 Гватемала
47 Гондурас
48 Доминиканская респ.
49 Коста-Рика
50 Никарагуа
51 Панама
52 Парагвай
53 Сальвадор
54 Уругвай
55 Эквадор

Государства и их владения к 1914 г.

Великобритания
Россия
Франция
Германия
США
Япония
Италия
Бельгия
Нидерланды
Португалия
Испания
Дания
Прочие государства

Государственные границы на 1914 г.
Границы между колониями одного государства

Границы сфер влияния
Великобритании
России
Франции
Германии
США
Японии

Примечание. Г… на карте показа… …и их владения

200stran.ru

КОЛОНИАЛЬНЫЕ ВЛАДЕНИЯ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ:
(млн кв. км и млн. жителей)

	Колонии				Метрополии		Всего	
	1876		1914		1914		1914	
	кв. км	жит.	кв. км	жит.	кв. км	жит.	кв. км	жит.
Англия	22.5	251.9	33.5	393.5	0.3	46.5	33.8	440.0
Россия	17.0	15.9	17.4	33.2	5.4	136.2	22.8	169.4
Франция	0.9	6.0	10.6	55.5	0.5	39.6	11.1	95.1
Германия	—	—	2.9	12.3	0.5	64.9	3.4	77.2
С. Штаты	—	—	0.3	9.7	9.4	97.0	9.7	106.7
Япония	—	—	0.3	19.2		53.0	0.7	72.2
Итого 6 великих держав	40.4	273.8	65.0	523.4	16.5	437.2	81.5	960.6
Колонии остальных держав (Бельгия, Голландия и пр.)							9.9	45.3
Полуколонии (Персия, Китай, Турция)							14.5	361.2
Остальные страны							28.0	289.9
Вся земля							133.9	1657.0

Ленин В. И., Полн. собр. соч. изд. 5-е, т. 27, стр. 377

Саяси картаның мазмұны. Дүниежүзінің саяси картасында елдің әлемдегі орны, саяси-әкімшілік құрылымы бейнеленген. Санымен қатар саяси картада басты саяси-географиялық өзгерістер: жаңа тәуелсіз мемлекеттердің пайда болуы, елдердің саяси мәртебесінің ауысуы, шекаралар мен аумағының, ел атауы мен астанасының және т.б. көрісіс табады.

Дүниежүзінің саяси картасындағы заңдылықтар мен өзгерістерді географияның *саяси география* деп аталатын саласы зерттейді

Саяси картаның қалыптасу кезеңдері. Дүниежүзінің қазіргі заманғы саяси картасының қалыптасуына қатысты оқиғаларды шартты түрде ежелгі, ортағасырлық, жаңа және ең жаңа кезеңдерге бөледі. Олардың ішінде әсіресе ***Жаңа*** (XVII ғасырдан I дүниежүзілік соғысқа дейін) және ***Ең жаңа кезең*** (II дүниежүзілік соғыстан бүгінгі күнге дейін) деп аталатын екі дәуірдің маңызы ерекше.

XX ғасырдың басына қарай отарлық иеліктер Африка жерінің 90%-ын, Азия аумағының 56%-ынан астамын, Америка жерінің 27%-ын алып жатты.

XX ғасырдың 50-60 ж.ж. Азия мен Африкадағы отарлық иеліктердің тәуелсіздік алуымен байланысты саяси картада үлкен өзгерістер болды. Азияда Англия мен Францияның иеліктері негізінде бірнеше тәуелсіз мемлекеттер п.б. Осы кезеңде Африкада 40-қа жуық мемлекеттер тәуелсіздігін алды. Тарихта «Африка жылы» деген атқа ие болған **1960 жылы** Африкада **16 ел** өз егемендігін алды.

Дүниежүзінің қазіргі саяси картасында өзінің егемендігін жариялаған 200-ден астам мемлекет бар, олардың арасында халықаралық деңгейде танылған елдер саны 193 ғана.Өйткені елдің накты тәуелсіздік алып, дербес мемлекетке айналуы тәуелсіздігін жариялаумен ғана шектелмейді. Мысалы, Әзірбайжан құрамындағы Таулы Карбах өз тәуелсіздігін жариялағанымен, халықаралық деңгейде танылмағандықтан , саяси картада ондай мемлекет жоқ. Керісінше Палестинаның БҰҰ тәуелсіз мемлекет ретінде танымағанымен, Израйлдың басқыншылық әрекеті нәтижесінде ол өз аумағын қалпына келтіре алмай отыр, саяси картада анықталған шекарасы жоқ.

ПОЛИТИЧЕСКАЯ КАРТА МИРА НАКАНУНЕ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ